

საქართველოს
კონკურენციის
ეროვნული სააგენტო

სსიპ - საქართველოს კონკურენციის ეროვნული სააგენტო

გადაწყვეტილება

სსიპ - საქართველოს კონკურენციის ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარის 2023
წლის 2 ივნისის N04/304 ბრძანების შესაბამისად განხორციელებული საქმის
შესწავლის თაობაზე

სარჩევი

თავი 1. აღწერილობითი ნაწილი.....	3
1.1 განმცხადებლის პოზიცია	3
1.2 მოვაჭრის პოზიცია.....	3
თავი 2. ნორმატიული რეგულირება.....	5
თავი 3. სამოტივაციო ნაწილი.....	11
თავი 4. სარეზოლუციო ნაწილი	16

თავი 1. აღწერილობითი ნაწილი

სსიპ - საქართველოს კონკურენციის ეროვნულ სააგენტოში (შემდგომში - სააგენტო) 2023 წლის 18 მაისს წარმოდგენილი იქნა მოქალაქე ა. დ.-ს

(შემდგომში - მომხმარებელი) N01/1666 განცხადება შპს - „კონტინიუმის“ (ს/ნ 400333448) (შემდგომში - მოვაჭრე) მიერ „მომხმარებლის უფლებების დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის (შემდგომში - კანონი) შესაძლო დარღვევის ფაქტზე.

მოქალაქე ა. დ. 2023 წლის 18 მაისის N01/1666 განცხადების საფუძველზე, სააგენტოს თავმჯდომარის 2023 წლის 2 ივნისის N04/304 ბრძანებით დაიწყო საქმის შესწავლა კანონის სავარაუდო დარღვევის ფაქტზე.

1.1 განმცხადებლის პოზიცია

მოქალაქე ა. დ.-ს განცხადების მიხედვით, 2023 წლის 28 აპრილს, მოვაჭრისგან, დისტანციურად შეიძინა ჭკვიანი (smart) საათი (მოდელი-AppleWatch8ProMaxPremium რეპლიკა). განცხადების მიხედვით, საათს აღმოაჩნდა წუნი და 3 მაისს მას ნივთი შეუცვალეს ახლით, რომელსაც კვლავ აღმოაჩნდა ნაკლი. განმცხადებელმა მიმართა მოვაჭრეს ხელმეორედ, მაგრამ საკითხს მათი მხრიდან რეაგირება არ მოჰყოლია.

მომხმარებლის პოზიციის მიხედვით, მოვაჭრის ქმედებები არღვევს კანონის მოთხოვნებს.

1.2 მოვაჭრის პოზიცია

აღსანიშნავია, რომ მომხმარებლის მიერ წარმოდგენილი განცხადების საფუძველზე, მოვაჭრეს გაეგზავნა სააგენტოს 2023 წლის 29 მაისის N02/1367 წერილი, რომლის მიხედვითაც, მოვაჭრეს უნდა წარმოედგინა პოზიცია განცხადებაში არსებულ გარემოებებთან დაკავშირებით და სავაჭრო პოლიტიკა დისტანციურად ვაჭრობის დროს მომხმარებლისთვის ინფორმაციის მიწოდების დადგენილი სტანდარტის, ხელშეკრულებაზე უარის თქმის პირობების და კანონისმიერი და კომერციული გარანტიის (არსებობის შემთხვევაში) შესახებ. აღნიშნული წერილის პასუხად, მოვაჭრემ წარმოადგინა 2023 წლის 29 მაისი 01/1775 წერილი, რომლის თანახმად,

მოვაჭრემ, ა. დ.-ს დეტალურად გააცნო საქონლის შეცვლის პირობებზე და საგარანტიო ვადებზე ინფორმაცია, მაგრამ წერილში არ იყო დაკონკრეტებული, თუ კონკრეტულად რა ინფორმაცია გააცნეს მომხმარებელს. რაც შეეხება სააგენტოს მიერ მოთხოვნილ ინფორმაციას მოვაჭრის სავაჭრო პოლიტიკის შესახებ, მოვაჭრემ მხოლოდ წარმოადგინა ქარხნული წუნის შემთხვევაში ნივთის 21 დღის განმავლობაში ახლით შეცვლის პირობის წესი, რომელიც იმ შემთხვევაში მოქმედებს, თუ საქონლის წუნი დადასტურდება.

მოქალაქე ა. დ.-ს 2023 წლის 18 მაისის N01/1666 განცხადების საფუძველზე, სააგენტოს თავმჯდომარის 2023 წლის 2 ივნისის N04/304 ბრძანებით დაიწყო საქმის შესწავლა კანონის სავარაუდო დარღვევის ფაქტზე. რის შემდეგაც, სააგენტოს 2023 წლის 6 ივნისის N02/1528 წერილით, მოვაჭრეს ხელმეორედ ეთხოვა სავაჭრო პოლიტიკის შესახებ ინფორმაციის სრულად წარმოდგენა. სააგენტოს აღნიშნული წერილის ჩაბარება მოვაჭრემ ელექტრონული ფოსტის მეშვეობით დაადასტურა 7 ივნისს, მაგრამ საპასუხოდ მოთხოვილი ინფორმაცია არ წარმოუდგენია.

სააგენტოს 2023 წლის 10 ივლისის N02/1806 წერილით, კანონის 29-ე მუხლის შესაბამისად, სააგენტომ მოვაჭრისგან გამოითხოვა მტკიცებულებები (მაგ. სერვის ცენტრის დასკვნა, ექსპერტის დასკვნა). აღნიშნული წერილის ჩაბარება მოვაჭრემ დაადასტურა ელ-ფოსტაზე 12 ივლისს, ხოლო 13 ივლისის N01/2326 წერილით წარმოადგინა საპასუხო წერილი, რომელიც არ შეიცავდა სააგენტოს მიერ მოთხოვნილ შესაბამის მტკიცებულებებს, რომლითაც შესაძლებელი იქნებოდა მომხმარებლის მიერ შეძენილი ნივთის ნაკლის არარსებობის ფაქტის დადასტურება.

მოვაჭრის პოზიციის მიხედვით, მას შემდეგ, რაც მომხმარებელმა პირველად მისწერა საათის ნაკლის შესახებ, მას ნივთი ახლით შეუცვალეს, მიუხედავად იმისა, რომ ნივთს ნაკლი არ ჰქონდა. ამის შემდეგ, 4 საათში მომხმარებელი ისევ დაუკავშირდა მოვაჭრეს ფეისბუქ გვერდზე და მისწერა, რომ შეცვლილ ნივთსაც ნაკლი აღმოაჩნდა. მოვაჭრის განცხადებით, საათი მომხმარებლისთვის გადაცემამდე მისი თანდასწრებით ადგილზე შემოწმდა და მას გამართულ მდგომარეობაში გადაეცა. ამდენად, შეუძლებელი იყო ერთ მომხმარებელთან იგივე პრობლემა 2-ჯერ დაფიქსირებულიყო, როცა მსგავს პრობლემას მანამდე ადგილი არ ჰქონია და მომხმარებელს უარი განუცხადა პრობლემის მოგვარებაზე. მოვაჭრის პოზიციის მიხედვით, შესაძლოა საათის ხარვეზის მიზეზი იყო მომხმარებლის მობილური ტელეფონი (SMARTPHONE), რომელსაც მომხმარებელი უკავშირებს საათს, მაგრამ ამ ფაქტის დამტკიცებას შეძლებდა. ამასთან გამოთქვამს ეჭვს, რომ შესაძლოა საათი სრულიად სხვა მოვაჭრისგან იყოს შეძენილი, თუმცა აღნიშნული გარემოების დამადასტურებელი მტკიცებულება მოვაჭრეს არ წარმოუდგენია.

თავი 2. ნორმატიული რეგულირება

საქართველოს კონსტიტუციის 26-ე მუხლის მე-4 პუნქტის შესაბამისად მომხმარებელთა უფლებები დაცულია კანონით.

საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმება ხაზს უსვამს მომხმარებელთა დაცვის მაღალი დონის უზრუნველყოფისა და მომხმარებელთა დაცვის თავიანთ სისტემებს შორის თავსებადობის კუთხით თანამშრომლობის მნიშვნელობას.

„მომხმარებლის უფლებების დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის (შემდგომში-კანონი) მიზანია მომხმარებლის უფლებების სამართლებრივი საფუძვლების განსაზღვრა და მომხმარებლის პატივისცემაზე დამყარებული ქცევის კულტურის ხელშეწყობა.

კანონის მიზანია მომხმარებლის უფლებების სამართლებრივი საფუძვლების განსაზღვრა და მომხმარებლის პატივისცემაზე დამყარებული ქცევის კულტურის ხელშეწყობა. მომხმარებლისთვის ინფორმაციის მიწოდების ვალდებულების თაობაზე არსებული კანონის ნორმები უზრუნველყოფს მომხმარებლის უფლებას, საქონლის/მომსახურების შეძენამდე „ინფორმირებული არჩევანის“ ფარგლებში მიიღოს შესყიდვის შესახებ გადაწყვეტილება.

კანონის მე-2 თავი განსაზღვრავს მომხმარებლის უფლებებსა და ვალდებულებებს, კერძოდ, ინფორმირებასთან, საქონლის მიწოდებასთან, შემთხვევით დალუპვას, გაფუჭებასა და დამატებით ხარჯებთან დაკავშირებულ უფლებებსა და მოვალეობებს.

კანონით განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა მომხმარებლისთვის ინფორმაციის მიწოდების ვალდებულებას. მე-5 მუხლის პირველი პუნქტის მიხედვით, ხელშეკრულების დადებამდე მოვაჭრე ვალდებულია მომხმარებელს *საქართველოს სახელმწიფო ენაზე, მკაფიოდ და გასაგებად* მიაწოდოს შემდეგი *უტყუარი და სრული ინფორმაცია*. ეს ინფორმაცია უნდა მოიცავდეს:

ა) საქონლის ან მომსახურების დასახელების, მწარმოებლისა და საქონლის ან მომსახურების შესაბამისი არსებითი მახასიათებლების შესახებ, ინფორმაციის მატარებლის სპეციფიკის (მათ შორის, ზომის, შესაძლებლობების) გათვალისწინებით;

ბ) მოვაჭრის ვინაობის (სახელწოდების) და მისამართის (იურიდიული მისამართის) შესახებ; არსებობის შემთხვევაში – მოვაჭრის ელექტრონული ფოსტის მისამართის, ფაქსისა და ტელეფონის ნომრების თაობაზე, რომელთა მეშვეობითაც მომხმარებელს შეეძლება მოვაჭრესთან სწრაფი და ეფექტიანი კომუნიკაცია; არსებობის შემთხვევაში – იმ მოვაჭრის საკონტაქტო ინფორმაცია, რომლის სახელითაც მოქმედებს აღნიშნული პირი;

გ) არსებობის შემთხვევაში – საქონლის შეცვლის, შეკეთებისა და ტექნიკური მომსახურების ობიექტის დასახელების შესახებ და მისი მისამართის თაობაზე, თუ ის განსხვავდება ამ პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტში მითითებული მისამართისგან;

დ) საქონლის ან მომსახურების ფასის შესახებ, ძირითადი ხარჯებისა და დამატებითი ხარჯების (მათ შორის, ტრანსპორტირების, გადაგზავნის, მონტაჟისა და სხვა) მითითებით, ხოლო თუ, საქონლის ან მომსახურების ბუნებიდან გამომდინარე, აღნიშნული ფასის წინასწარ გამოთვლა შეუძლებელია – მისი გამოთვლის წესის თაობაზე და ინფორმაციას იმის შესახებ, რომ შეიძლება დამატებითი ხარჯები წარმოიშვას;

ე) არსებობის შემთხვევაში – გადახდის, საქონლის ან მომსახურების მიწოდებისა და ვალდებულების შესრულების პირობების შესახებ და მოვაჭრის მიერ მომხმარებლის მოთხოვნის განხილვის წესის თაობაზე;

ვ) კანონისმიერი გარანტიის შესახებ, არსებობის შემთხვევაში – კომერციული გარანტიის თაობაზე, აგრეთვე მომხმარებლისთვის შემდგომი მომსახურების გაწევის პირობების შესახებ;

ზ) არსებობის შემთხვევაში – ხელშეკრულების მოქმედების ვადის შესახებ, ხოლო თუ ხელშეკრულება განუსაზღვრელი ვადით არის დადებული ან ავტომატურად გრძელდება – ხელშეკრულებაზე უარის თქმის პირობების თაობაზე;

თ) არსებობის შემთხვევაში – მომხმარებლის ვალდებულებებისა და მათი შესრულების მინიმალური ვადის/მოქმედების ხანგრძლივობის შესახებ;

ი) ციფრული შინაარსის ფუნქციური მახასიათებლების შესახებ, მათ შორის, არსებობის შემთხვევაში – მისი დაცვისთვის გამოყენებული ტექნიკური საშუალებების თაობაზე, აგრეთვე არსებობის შემთხვევაში – ციფრული შინაარსის აპარატულ ან პროგრამულ უზრუნველყოფასთან თავსებადობის შესახებ ნებისმიერი ინფორმაცია, რომელიც მოვაჭრემ იცის ან უნდა სცოდნოდეს;

კ) არსებობის შემთხვევაში – ხელშეკრულებაზე უარის თქმის პირობების შესახებ.

კანონის მე-10 მუხლის 1-ელი პუნქტის შესაბამისად, დისტანციური ხელშეკრულების ან სარეწის გარეთ დადებული ხელშეკრულების შემთხვევაში, მოვაჭრე ვალდებულია ხელშეკრულების დადებამდე მომხმარებელს კანონის მე-5 მუხლით გათვალისწინებულ ინფორმაციასთან ერთად დამატებით მკაფიოდ და გასაგებად მიაწოდოს ინფორმაცია ხელშეკრულებაზე უარის თქმის პირობების, ვადისა და წესის შესახებ.

კანონის მე-12 მუხლის 1-ელი პუნქტის შესაბამისად, დისტანციური ხელშეკრულების შემთხვევაში, მოვაჭრემ ამ კანონის მე-10 მუხლით გათვალისწინებული ინფორმაცია მომხმარებელს უნდა მიაწოდოს დისტანციური კომუნიკაციის საშუალების გამოყენებით, მკაფიოდ და გასაგებად. თუ ეს ინფორმაცია ხანგამძლე მატარებელზეა მიწოდებული, მისი აღქმა შესაძლებელი უნდა იყოს. აღნიშნული მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად, თუ დისტანციური ხელშეკრულება ელექტრონული საშუალების გამოყენებით იდება, მოვაჭრემ უნდა უზრუნველყოს, რომ მომხმარებელს საქონლის ან მომსახურების შეკვეთისას ერთმნიშვნელოვნად ჰქონდეს გაცნობიერებული, რომ შეკვეთის განთავსება მომხმარებლისთვის გადახდის ვალდებულებას წარმოშობს. თუ მოვაჭრემ ამ პირობის შესრულება არ უზრუნველყო, მომხმარებელს გადახდის ვალდებულება არ წარმოეშობა.

კანონის მე-13 მუხლით გათვალისწინებულია მომხმარებლის უფლება ყოველგვარი საფუძვლის მითითების გარეშე თქვას უარი დისტანციურ ხელშეკრულებაზე ან/და სარეწის გარეთ დადებულ ხელშეკრულებაზე 14 კალენდარული დღის განმავლობაში. თუ რატომ უნდა სახეზე არ გვაქვს ამ კანონის მე-14 მუხლით დადგენილი გამონაკლისები.

კანონის მე-13 მუხლის მე-2 პუნქტის მიხედვით, მომხმარებლის მიერ ხელშეკრულებაზე უარის თქმის შემთხვევაში მას არ დაეკისრება არანაირი ხარჯის (მათ შორის, მიწოდების ხარჯის) გაწევა, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც მომხმარებელმა მოვაჭრის მიერ შეთავაზებული სტანდარტული მიწოდების მომსახურებაზე უფრო ძვირი მიწოდების მომსახურება აირჩია ან საქონლის ფასი შემცირდა ისეთი სარგებლობის შედეგად, რომელიც დაკავშირებული არ არის საქონლის ბუნების, მახასიათებლებისა და ფუნქციონირების დადგენასთან. საქონლის ფასის შემცირების შედეგად წარმოშობილი სხვაობის დაფარვის ვალდებულება მომხმარებელს არ დაეკისრება, თუ მოვაჭრემ მას ამ კანონით გათვალისწინებული ხელშეკრულებაზე უარის თქმის უფლების შესახებ სრული ინფორმაცია არ მიაწოდა.

კანონის მე-16 მუხლის 1-ელი პუნქტის შესაბამისად, მოვაჭრე ვალდებულია მომხმარებელს გადასცეს ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირობების შესაბამისი საქონელი. საქონელი ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირობების შესაბამის საქონლად მიიჩნევა, თუ იგი შეესაბამება მოვაჭრის მიერ

მომხმარებლისთვის მიწოდებულ აღწერას და მას აქვს იგივე თვისებები, რომლებიც მოვაჭრის მიერ მომხმარებლისთვის წარდგენილ საქონლის ნიმუშს ჰქონდა.

კანონის მე-17 მუხლის 1-ელი პუნქტის თანახმად, თუ საქონელი ნაკლის მქონე აღმოჩნდა, მომხმარებელს უფლება აქვს, მოვაჭრეს მოსთხოვოს ნაკლის აღმოფხვრა (საქონლის უსასყიდლოდ შეკეთება ან შეცვლა, ფასის შემცირება) ან გავიდეს ხელშეკრულებიდან. ამავე მუხლის მე-2 პუნქტის თანახმად, საქონლის შეკეთება და შეცვლა მომხმარებლის პირველი რიგის უფლებებია. მომხმარებელს უფლება აქვს, მოვაჭრეს მოსთხოვოს საქონლის უსასყიდლოდ შეკეთება ან შეცვლა, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც ეს, საქონლის ბუნებიდან გამომდინარე, შეუძლებელია ან არათანაზომიერ ან შეუსაბამოდ დიდ ხარჯს მოითხოვს.

კანონის მე-19 მუხლის თანახმად, მოვაჭრე ვალდებულია დაიცვას თავის მიერ გაცემული კომერციული გარანტია, მათ შორის, შესაბამისი საქონლის ან მომსახურების რეკლამაში მოცემული პირობები. მე-19 მუხლის მე-2 პუნქტი ადგენს, რომ კომერციული გარანტია უნდა მოიცავდეს ინფორმაციას იმის შესახებ, რომ ის არ ზღუდავს მომხმარებლის ამ კანონით დადგენილ უფლებებს და მკაფიოდ ჩამოყალიბებულ საგარანტიო პირობებს. ამავე მუხლის მე-5 პუნქტის თანახმად, კომერციული გარანტიის პირობა, რომელიც ზღუდავს მომხმარებლის კანონით დადგენილ უფლებებს, ბათილია.

კანონის მე-20 მუხლის 1-ელი პუნქტის შესაბამისად, თუ მომხმარებელმა საქონლის ნაკლი საქონლის მფლობელობაში მიღებიდან 6 თვის განმავლობაში აღმოაჩინა, საწინააღმდეგოს დამტკიცებამდე იგულისხმება, რომ ნაკლი არსებობდა საქონლის მიწოდებისას, თუ, საქონლის ბუნებიდან ან ნაკლის ხასიათიდან გამომდინარე, ეს შესაძლებელია. ამ შემთხვევაში მტკიცების ტვირთი მოვაჭრეს ეკისრება. თუ მომხმარებელმა საქონლის ნაკლი საქონლის მფლობელობაში მიღებიდან 6 თვის შემდეგ აღმოაჩინა, იმის მტკიცების ტვირთი, რომ ნაკლი არსებობდა საქონლის მიწოდებისას, მომხმარებელს ეკისრება.

საერთაშორისო კანონმდებლობა:

ევროპარლამენტისა და საბჭოს 2011 წლის 25 ოქტომბრის 2011/83/EC დირექტივის¹ მიზანია მომხმარებელთა დაცვის მაღალი დონის მიღწევის გზით, შიდა ბაზრის

¹ ევროპარლამენტისა და საბჭოს 2011 წლის 25 ოქტომბრის 2011/83/EC დირექტივა მომხმარებელთა უფლებების, საბჭოს 93/13/EEC დირექტივასა და ევროპარლამენტისა და საბჭოს 1999/44/EC დირექტივაში შესწორებების შეტანის და საბჭოს 85/577/EEC დირექტივისა და ევროპარლამენტისა და საბჭოს 97/7/EC დირექტივის გაუქმების შესახებ.

გამართულად ფუნქციონირების ხელშეწყობა, მომხმარებლებსა და მოვაჭრეებს შორის დადებულ ხელშეკრულებებთან დაკავშირებული წევრ სახელმწიფოთა კანონმდებლობების, რეგულაციებისა და ადმინისტრაციული დებულებების გარკვეული ასპექტების დაახლოების გზით.

2011/83 დირექტივის მე-3 თავის მე-5 და მე-6 მუხლები შეიცავს ინფორმაციის იმ ჩამონათვალს, რომლის მიწოდებაც ევალება მოვაჭრეს მომხმარებლისთვის ხელშეკრულების დადებამდე. მე-5 მუხლით ძირითადად იმ ინფორმაციის ჩამონათვალია შემოთავაზებული, რომელიც მომხმარებელს უნდა მიეწოდოს ქუჩაში დადებული და დისტანციური ხელშეკრულებების გარდა ყველა სხვა ხელშეკრულების შემთხვევაში. ხოლო, მე-6 მუხლი კონკრეტულად დისტანციური და ქუჩაში დადებული ხელშეკრულების დადებისას მომხმარებლისთვის მისაწოდებელი ინფორმაციის სრულ ჩამონათვალს მოიცავს. მართალია მე-6 მუხლი უფრო დეტალურად ასახავს, თუ რა სახის ინფორმაცია უნდა მიეწოდოს მომხმარებელს, მაგრამ ის მაინც ეფუძნება ძირითადად მე-5 მუხლით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს.

2011/83 დირექტივის მე-6 მუხლის მე-9 პუნქტის მიხედვით, მომხმარებლისთვის ინფორმაციის მიწოდებასთან დაკავშირებული მტკიცების ტვირთი მთლიანად მოვაჭრეს ეკისრება. შესაბამისად, მხარეთა შორის დავის წარმოშობის შემთხვევაში, სწორედ მოვაჭრემ უნდა ამტკიცოს, რომ მან დირექტივით მასზე დაკისრებული ვალდებულება სრულად შეასრულა და მომხმარებლის ინფორმირება სათანადო დონეზე მოახდინა.

ევროპარლამენტისა და საბჭოს 2019 წლის 20 მაისის 2019/771 დირექტივის მიზანია შიდა ბაზრის ნორმალური ფუნქციონირებს ხელშეწყობა და ამავედროულად, მომხმარებელთა დაცვის მაღალი დონის უზრუნველყოფა მომხმარებელსა და მოვაჭრეს შორის დადებულ ნასყიდობის ხელშეკრულებებთან დაკავშირებული ცალკეული მოთხოვნების თაობაზე საერთო წესების დადგენით, კერძოდ, საქონლის ხელშეკრულების პირობებთან შესაბამისობის თაობაზე, შეუსაბამობის შემთხვევაში მომხმარებლის დაცვის საშუალებების, ამ საშუალებების გამოყენების გზებისა და კომერციული გარანტიების თაობაზე.²

2019/771 დირექტივის მე-13 მუხლის მიხედვით, ხელშეკრულების პირობებთან შეუსაბამობის შემთხვევაში, მომხმარებელს უფლება აქვს მოითხოვოს საქონლის

² ევროპარლამენტისა და საბჭოს 2019 წლის 20 მაისის დირექტივა 2019/771 საქონლის ნასყიდობის ხელშეკრულების ცალკეული ასპექტების, 2017/2394 რეგულაციის და 2009/22/EC დირექტივის გაუქმებისა და 1999/44/EC დირექტივის ჩანაცვლების შესახებ, მუხლი 1.

ხელშეკრულების პირობებთან შესაბამისობაში მოყვანა ან საქონლის ფასის პროპორციული შემცირება ან გავიდეს ხელშეკრულებიდან.

აღნიშნული დირექტივის მე-11 მუხლის შესაბამისად, თუ საქონლის ნაკლი თავს იჩენს საქონლის მომხმარებლისთვის გადაცემიდან ერთი წლის განმავლობაში, იგულისხმება, რომ ის საქონლის მომხმარებლისთვის მიწოდებისას არსებობდა, თუ მოვაჭრე საწინააღმდეგოს არ დაამტკიცებს, ან თუ, საქონლის ბუნებიდან ან ნაკლის ხასიათიდან გამომდინარე, ეს შეუძლებელია.

საქართველოს კონკურენციის ეროვნული სააგენტოს უფლებამოსილება:

„მომხმარებლის უფლებების დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის 29 მუხლის 1-ელი პუნქტის შესაბამისად, საქართველოს ტერიტორიაზე მომხმარებლის ამ კანონით დადგენილი უფლებებისა და კანონიერი ინტერესების დაცვას, მისი უფლებების დარღვევის პრევენციასა და დარღვეული უფლებების აღდგენის ხელშეწყობას, მომხმარებლის უფლებების დარღვევის ფაქტების გამოვლენასა და დარღვევებზე კანონით გათვალისწინებულ სათანადო რეაგირებას ახორციელებს სააგენტო.

ამავე მუხლის მე-4 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, სააგენტო შეისწავლის მომხმარებლის კანონით დადგენილი უფლების შესაძლო დარღვევის ისეთ ფაქტს, რომელმაც გამოიწვია ან შესაძლოა გამოიწვიოს მომხმარებელთა ჯგუფის უფლების დარღვევა.

საქმის შესწავლის მიზნით სააგენტო უფლებამოსილია განმცხადებლისგან ან/და მოვაჭრისგან გამოითხოვს ინფორმაცია (მათ შორის, კონფიდენციალურ ინფორმაციას), რომელიც სააგენტოს შესაბამისი უფლებამოსილების განსახორციელებლად სჭირდება.

„საქმის შესწავლის წესისა და პროცედურის დამტკიცების თაობაზე“ კონკურენციის სააგენტოს თავმჯდომარის 2022 წლის 29 სექტემბრის №45 ბრძანებით დამტკიცებული წესის (შემდგომში - პროცედურა) მე-6 მუხლის თანახმად, სააგენტო საქმის შესწავლის დაწყების თაობაზე გადაწყვეტილების მიღების შემდეგ იწყებს საქმის შესწავლას და იღებს საბოლოო გადაწყვეტილებას 1 თვის ვადაში. საქმის შესწავლა, მისი მნიშვნელობისა და სირთულის გათვალისწინებით, შესაძლებელია გაგრძელდეს არაუმეტეს 3 თვისა.

თავი 3. სამოტივაციო ნაწილი

საქართველოსა და ევროკავშირის შორის ასოცირების შეთანხმების თანახმად, მომხმარებელთა უფლებების დაცვის სფეროში ერთ-ერთ მნიშვნელოვან პრინციპს წარმოადგენს კეთილსინდისიერების პრინციპი. სწორედ აღნიშნული პრინციპის დარღვევის პრევენცია წარმოადგენს ასოცირების შეთანხმებით განსაზღვრული ვალდებულების შესრულების მთავარ მიზანს. შესაბამისად, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია კეთილსინდისიერების პრინციპის გაანალიზება მომხმარებელთა უფლებების დაცვის კუთხით.

კანონის მე-5 მუხლი მოვაჭრის მომხმარებლისათვის ინფორმაციის მიწოდების ვალდებულებას აკისრებს შეთავაზებული საქონლისა და მომსახურების შესახებ. მომხმარებელს უნდა ჰქონდეს შესაძლებლობა, ხელშეკრულების დადებასთან დაკავშირებით გადაწყვეტილება შესაბამისი და რელევანტური ინფორმაციის საფუძველზე მიიღოს. იმის გათვალისწინებით, რომ ის ხელშეკრულების ნაკლებად დაცული მხარეა, მის კონტრაქტს, მოვაჭრეს ევალება მაქსიმალურად მოახდინოს მომხმარებლის ინფორმირება. ამ უკანასკნელს უნდა ჰქონდეს შესაძლებლობა, გადაწყვეტილება სახელშეკრულებო ურთიერთობაში შესვლასთან დაკავშირებით მიიღოს რაციონალურად, გააზრებულად და რაც ყველაზე მთავარია, საკმარისი და ამომწურავი ინფორმაციის საფუძველზე. ხელშეკრულების დადებამდე მომხმარებლისთვის ინფორმაციის მიწოდების ვალდებულება მას საშუალებას აძლევს, გააკეთოს ე.წ. „ინფორმირებული არჩევანი“ და დაიცვას მისი ეკონომიკური ქცევა.

კანონით გათვალისწინებული ინფორმაციის მიწოდების ვალდებულება ევროპარლამენტისა და საბჭოს 2011 წლის 25 ოქტომბრის 2011/83 დირექტივის მე-5 და მე-6 მუხლის ანალოგს წარმოადგენს, რომლის ინტერპრეტაციასაც ევროკავშირის მართლმსაჯულების სასამართლოს არაერთ გადაწყვეტილებაში ვხვდებით.

ევროკავშირის სასამართლო (შემდგომში - სასამართლო) გადაწყვეტილებაში C-179/21 და C-529/19 საქმეებზე განმარტავს, რომ 2011/83 დირექტივის მე-6 მუხლის პირველი პუნქტის თანახმად, ვიდრე მომხმარებელი მოვაჭრის შეთავაზებით შეიბოჭება, ეს უკანასკნელი ვალდებულია მომხმარებელს ნათელი და ყოვლისმომცველი ინფორმაცია მიაწოდოს შეთავაზებული საქონლისა თუ მომსახურების შესახებ. აღნიშნული დებულების მიზანია, ხელშეკრულების დადებამდე მოვაჭრესა და მომხმარებელს შორის კომუნიკაციის უზრუნველყოფა როგორც ხელშეკრულების პირობებისა და ხელშეკრულების დადების შედეგების შესახებ (რაც მომხმარებელს

შესაძლებლობას აძლევს, გადაწყვიტოს, სურს თუ არა ხელშეკრულებით შეიბოჭოს), ისე ხელშეკრულების სათანადო შესრულებისთვის მნიშვნელოვანი ინფორმაციის შესახებ, განსაკუთრებით კი ხელშეკრულებიდან გამომდინარე მომხმარებლის უფლებებით სარგებლობის შესახებ.³

C-430/17 საქმეზე მიღებულ გადაწყვეტილებაში სასამართლო ასევე განმარტავს, რომ ხელშეკრულების დადებამდე ამ ხელშეკრულების პირობებსა და მათზე დათანხმების შედეგებზე მომხმარებლისთვის ინფორმაციის მიწოდება ფუნდამენტური მნიშვნელობისაა, ვინაიდან ის სწორედ ამ ინფორმაციის საფუძველზე წყვეტს, შეიბოჭოს თუ არა სახელშეკრულებო ვალდებულებებით.⁴

C-649/17 საქმეზე სასამართლო აღნიშნავს, რომ ევროკავშირის 2011/83 დირექტივის მიზანია სამომხმარებლო ურთიერთობებში მომხმარებელთა უფლებების დაცვის მაღალი დონის უზრუნველყოფა, მათ შორის, დისტანციური და სარეწს გარეთ დადებული ხელშეკრულებების დროს.⁵

მოვაჭრე კომერციული საქმიანობის განხორციელებისას ვალდებულია მომხმარებელს მიაწოდოს ინფორმაცია ნათელი და ყოვლისმომცველი ფორმით. დირექტივა მოვაჭრეებს ავალდებულებს უზრუნველყონ კომუნიკაციის ეფექტური საშუალებები,⁶ რაც მომხმარებლებს გაუადვილებს მოვაჭრესთან დაკავშირებას.

განსახილველ შემთხვევაში, იმის დასადგენად, შეესაბამება თუ არა, შპს „კონტინიუმის“ სავაჭრო ვებგვერდსა - <https://continuum.ge/> და სოციალურ ქსელ ფეისბუქის გვერდზე <https://www.facebook.com/continuum.ge/> ხელშეკრულების დადებამდე მომხმარებლის ინფორმირების სტანდარტი კანონით გათვალისწინებულ ინფორმაციის მიწოდების სტანდარტს, სააგენტომ გადაამოწმა და შეაფასა მოვაჭრის სავაჭრო გვერდი, რის შედეგადაც დაადგინა, რომ მოვაჭრის კომერციული საქმიანობა არ შეესაბამება კანონით გათვალისწინებული ინფორმაციის მიწოდების სტანდარტს.

არსებული ფაქტობრივი გარემოებების შესწავლის შედეგად დგინდება, რომ მომხმარებლისათვის მიწოდებული ინფორმაცია კანონის მე-5 მუხლით დადგენილ კრიტერიუმებთან შეუსაბამოა. მოვაჭრეს ვებ-გვერდსა www.continuum.ge და სოციალურ ქსელ ფეისბუქის გვერდზე “continuum” არ აქვს განთავსებული კანონით გათვალისწინებული ინფორმაცია, კერძოდ:

³ CJEU, *absolut-bikes and more-GmbH & Co KG v the-trading-company GmbH*, C-179/21, 5 May 2022, para. 26; *Möbel Kraft GmbH & Co. KG v ML*, C-529/19, 21 October 2020, para. 26.

⁴ CJEU, *Walbusch Walter Busch GmbH & Co. KG v Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main eV*, Case C-430/17, 23 January 2019, para 36.

⁵ ევროკავშირის მართლმსაჯულების სასამართლოს 2019 წლის 10 ივლისის გადაწყვეტილება საქმეზე #C-649/17

⁶ ევროკავშირის მართლმსაჯულების სასამართლოს 2019 წლის 10 ივლისის გადაწყვეტილება საქმეზე #C-649/17

- მოვაჭრეს არ აქვს მითითებული ინფორმაცია მისი მისამართის, ასევე საიდენტიფიკაციო მონაცემის შესახებ;
- კანონისმიერ გარანტიის შესახებ;
- ხელშეკრულებაზე უარის თქმის პირობების თაობაზე;

14 დღის განმავლობაში ყოველგვარი საფუძვლის მითითების გარეშე ხელშეკრულებაზე უარის თქმის უფლება ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი უფლებაა, რომელიც დისტანციურ ხელშეკრულებებში მომხმარებლის დაცვას ემსახურება. იმისთვის, რომ აღნიშნული უფლებით გათვალისწინებული დაცვა ეფექტური იყოს, მოვაჭრემ კანონის მე-10 მუხლის პირველი პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, სრულყოფილად უნდა მიაწოდოს მომხმარებელს ინფორმაცია ხელშეკრულებაზე უარის თქმის პირობების, ვადისა და წესის შესახებ და ასევე, უზრუნველყოს ხელშეკრულებაზე უარის თქმის შემთხვევაში შესავსები ფორმით.

ევროპარლამენტისა და საბჭოს 2011/83 დირექტივის პრეამბულაში ხაზგასმით არის აღნიშნული, რომ ვინაიდან, დისტანციურად ვაჭრობისას მომხმარებელს ხელშეკრულების დადებამდე საქონლის ნახვის შესაძლებლობა არ აქვს, მას უფლება უნდა ჰქონდეს, რომ უარი თქვას ხელშეკრულებაზე. ამასთან, მას უნდა შეეძლოს, შეამოწმოს და დატესტოს შეძენილი საქონელი იმდენად, რამდენადაც ეს აუცილებელია მისი ბუნების, მახასიათებლებისა და ფუნქციონალების დასადგენად.⁷

ევროკავშირის მართლმსაჯულების სასამართლოს პრაქტიკა ცხადყოფს, რომ სამომხმარებლო ხელშეკრულებებში მოვაჭრესთან შედარებით მომხმარებლის პოზიცია სუსტია. ივარაუდება, რომ ეს უკანასკნელი ნაკლებად ინფორმირებული, ეკონომიკურად უფრო სუსტი და სამართლებრივ საკითხებში ნაკლებად გათვითცნობიერებულია, ვიდრე ხელშეკრულების მეორე მხარე.⁸

მოცემულ შემთხვევაში, როგორც უკვე აღინიშნა, სავაჭრო გვერდზე “continuum” და ვებ-გვერდზე www.continuum.ge მოვაჭრეს არ აქვს განთავსებული ინფორმაცია დისტანციურ ხელშეკრულებაზე უარის თქმის პირობების, ვადისა და წესის შესახებ, ასევე, კანონისმიერი გარანტიის შესახებ, რაც წინააღმდეგობაში მოდის კანონის მე-5 და მე-10 მუხლებთან.

აღსანიშნავია, რომ კომერციული გარანტია მოვაჭრის ან მწარმოებლის მხრიდან მომხმარებლის სასარგებლოდ ნებაყოფლობით ნაკისრი ვალდებულებაა, რომელიც

⁷ იხ. სქოლიო 1, პრეამბულა, აბზაცი 37.

⁸ CJEC, *Komisia za zashtita na potrebitelite v Evelina Kamenova, other party: Okrazhna prokuratura — Varna*, Case C-105/17, 4 October 2018, para. 34.

კანონისმიერ გარანტიას არ ცვლის და მომხმარებელს დამატებით სარგებელს სთავაზობს. მოვაჭრეს კომერციული გარანტიის გაცემა კანონით არ ევალება, თუმცა როგორც მართლმსაჯულების ევროპული სასამართლო აღნიშნავს, თუკი ის გასცემს კომერციულ გარანტიას, ვალდებულია მომხმარებელს ამ გარანტიის არსებობისა და მისი პირობების შესახებ ინფორმაცია მიაწოდოს.⁹

კომერციული გარანტიის პირობების განსაზღვრა მოვაჭრის პრეროგატივაა, თუმცა კანონის მე-19 მუხლის მე-2 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის თანახმად, კომერციული გარანტია უნდა შეიცავდეს ინფორმაციას იმის შესახებ, რომ ეს უკანასკნელი არ ზღუდავს მომხმარებლის კანონით დადგენილ უფლებებს. აღსანიშნავია, რომ მსგავს ჩანაწერს არ შეიცავს შპს „კონტინიუმის“ სავაჭრო ვებ-გვერდზე საინფორმაციო ველში - „საგარანტიო პირობები“ წარმოდგენილი ინფორმაცია.

კანონის მე-19 მუხლის მე-5 პუნქტით ასევე დადგენილია, რომ „კომერციული გარანტიის პირობა, რომელიც ზღუდავს მომხმარებლის კანონით დადგენილ უფლებებს, ბათილია. მოვაჭრის მიერ შემუშავებული კომერციული გარანტია მხოლოდ ქარხნულ წუნს ეხება და მასასადამე, მხოლოდ ნივთის მომხმარებლისთვის გადაცემისას არსებულ ნაკლზე ვრცელდება, რაც თავის მხრივ, კანონისმიერი გარანტიის რეგულირების სფეროს წარმოადგენს. აღნიშნული „საგარანტიო პირობების“ თანახმად, წუნდებული პროდუქციის ჩანაცვლება მოხდება ახლით იმ შემთხვევაში თუ, ნივთს გახსნისთანავე (ყიდვის მომენტში) დაუფიქსირდა ვიზუალური დეფექტი (აუცილებელია ნივთის ვიზუალური დათვალიერება ყიდვის მომენტში კომპანიის წარმომადგენლის თანდასწრებით, ვინაიდან მომავალში ვიზუალური დეფექტის გამო მოწყობილობა აღარ შეიცვლება). თუ ნივთს შექმნიდან ერთი დღის ვადაში აღმოაჩნდა ქარხნული დეფექტი (აქ არ იგულისხმება ვიზუალური დაზიანება და კომპიუტერული ხარვეზი), სერვისცენტრი გასცემს წუნდებული მოწყობილობის შეცვლის აქტს, იმ შემთხვევაში თუ პროდუქტის პირვანდელი სახე დაზიანების გარეშეა შენარჩუნებული და აღნიშნულ ვადაში პროდუქტი წარმოდგენილია სრული კომპლექტაციითა და დაუზიანებელი ყუთით. ამასთან, საგარანტიო ვადა განისაზღვრება ნივთის ფასის მიხედვით, რომელიც 30 დღეს არ აღემატება.

კანონის მე-20 მუხლის მე-2 პუნქტის თანახმად, მომხმარებელს უფლება აქვს ისარგებლოს კანონისმიერი გარანტიის პირობებით, თუ საქონლის ნაკლი საქონლის მისთვის გადაცემიდან 2 წლის განმავლობაში აღმოჩნდება. ამგვარად, მოვაჭრის

⁹ CJEU, *absolut -bikes and more- GmbH & Co. KG v the-trading-company GmbH*, C-179/21, 5 May 2022, para. 28.

კომერციული გარანტიის პირობა, რომლის თანახმადაც საგარანტიო პერიოდი 30 დღეა, წინააღმდეგობაში მოდის კანონისმიერი გარანტიის 2 წლიან ზოგად ვადასთან და კანონის მე-19 მუხლის მე-5 პუნქტის თანახმად, ბათილად უნდა იქნეს ცნობილი.

ამასთან, უნდა აღინიშნოს, რომ მოვაჭრე ვალდებულია მომხმარებელს გადასცეს ნივთობრივად და უფლებრივად უნაკლო ნივთი. ნივთი ნივთობრივად ნაკლის მქონედ ჩაითვლება, თუ იგი არ შეესაბამება ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ ხარისხს, ან თუ უვარგისია ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ან ჩვეულებრივი სარგებლობისთვის. კანონის მე-20 მუხლის პირველი პუნქტის მიხედვით, თუ მომხმარებელმა საქონლის ნაკლი საქონლის მფლობელობაში მიღებიდან 6 თვის განმავლობაში აღმოაჩინა, საწინააღმდეგოს დამტკიცებამდე იგულისხმება, რომ ნაკლი არსებობდა საქონლის მიწოდებისას, თუ, საქონლის ბუნებიდან ან ნაკლის ხასიათიდან გამომდინარე, ეს შესაძლებელია. ამ შემთხვევაში მტკიცების ტვირთი მოვაჭრეს ეკისრება. მოცემულ შემთხვევაში, მოვაჭრეს სააგენტოსათვის არანაირი მტკიცებულება ან/და პოზიცია არ წარმოუდგენია იმის შესახებ, რომ ნაკლი საქონლის მიწოდებისას არ არსებობდა. სააგენტოს 2023 წლის 10 ივლისის 02/1806 წერილით, მოვაჭრისგან გამოთხოვილ იქნა მტკიცებულება იმის შესახებ რომ, მომხმარებლისთვის გადაცემული საათი არ იყო ნაკლიანი, მაგრამ მოვაჭრეს ამ შემთხვევაშიც აღნიშნული მტკიცებულება არ წარმოუდგენია.

ევროკავშირის მართლმსაჯულების სასამართლოს კანონისმიერი გარანტიის ფარგლებში მტკიცების ტვირთის განაწილების საკითხზე მსჯელობის შესაძლებლობა მიეცა გადაწყვეტილებაში საქმეზე *Froukje Faber v Autobedrijf Hazet Ochten BV* (C-497/13).¹⁰ სასამართლომ აღნიშნა, რომ ნაკლის საქონლის გადაცემიდან 6 თვის განმავლობაში აღმოჩენის შემთხვევაში, მომხმარებელი თავისუფლდება მტკიცების ტვირთისგან, რადგან ივარაუდება, რომ ნაკლი საქონლის მიწოდებისას არსებობდა. თუმცა, იმისთვის, რომ მომხმარებელმა აღნიშნული უპირატესობით ისარგებლოს, მას ევალება ცალკეული ფაქტების დამადასტურებელი მტკიცებულებები წარადგინოს. სასამართლოს განმარტების თანახმად, მომხმარებელმა პირველ რიგში, ნაკლის არსებობა უნდა დაადასტუროს, თუმცა ის არ არის ვალდებული წარადგინოს მტკიცებულებები ნაკლის გამომწვევი მიზეზების ან იმის თაობაზე, რომ ნაკლზე პასუხისმგებელია მოვაჭრე. მას შემდეგ რაც მომხმარებელი დაამტკიცებს ნაკლის არსებობას და იმას, რომ ნაკლი საქონლის მიწოდებიდან 6 თვის განმავლობაში გამოვლინდა, ის თავისუფლდება ვალდებულებისგან ამტკიცოს, რომ ნაკლი ნივთის მიწოდებისას უკვე არსებობდა. ნაკლის დროის ისეთ მცირე მონაკვეთში გამოვლენა, როგორც 6 თვეა, იძლევა საფუძველს ვარაუდისთვის, რომ ნივთის

¹⁰ CJEU, *Froukje Faber v Autobedrijf Hazet Ochten BV*, C-497/13, 4 June 2015, para. 66-75.

მომხმარებლისთვის გადაცემისას ის უკვე არსებობდა „ჩანასახის ფორმით“. შესაბამისად, მოვაჭრეა ვალდებული ამტკიცოს, რომ საქონლის ნაკლი არ არსებობდა საქონლის მომხმარებლისთვის გადაცემისას. ამისთვის მოვაჭრემ უნდა დაადასტუროს, რომ ნაკლის გამომწვევი მიზეზი ან მისი წარმომავლობა დაკავშირებულია მომხმარებლის კონკრეტულ ქმედებასთან ან უმოქმედობასთან მისთვის საქონლის გადაცემის შემდეგ. ევროკავშირის მართლმსაჯულების სასამართლომ დაასკვნა, რომ თუკი მოვაჭრე სათანადო სტანდარტით ვერ შეძლებს დაადასტუროს, რომ ნაკლის მიზეზი ან წარმომავლობა დაკავშირებულია ისეთ გარემოებებთან, რომელთაც ადგილი ჰქონდათ საქონლის მომხმარებლისთვის გადაცემის შემდეგ, ნაკლის საქონლის გადაცემისას არსებობის პრეზუმფცია მომხმარებელს შესაძლებლობას აძლევს, ისარგებლოს კანონისმიერი გარანტიით გათვალისწინებული უფლებებით.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე იგულისხმება, რომ შეკვეთილი პროდუქტი - ჭკვიანი საათი ნივთობრივად ნაკლის მქონეა, რადგან მომხმარებლის განცხადებით და მის მიერ წარმოდგენილი მტკიცებულებებით საათი არის ნაკლიანი, ხოლო მოვაჭრეს ამის საწინააღმდეგოდ მტკიცებულება არ წარმოუდგენია. ამასთანავე, როგორც აღინიშნა, მოვაჭრის პოლიტიკა შესაბამისობაში არ არის კანონის მოთხოვნებთან.

ზემოთმითითებულის შესაბამისად, სააგენტოს შეფასებით, ადგილი აქვს შპს „კონტინიუმის“ მიერ „მომხმარებლის უფლებების დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის პირველი პუნქტის, მე-10 მუხლის, მე-12 მუხლის 1-ელი პუნქტის, მე-13 მუხლის, მე-16 მუხლის პირველი პუნქტის, მე-17 მუხლის პირველი და მეორე პუნქტების და მე-19 მუხლის პირველი პუნქტისა და მე-2 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის დარღვევის ფაქტს.

თავი 4. სარეზოლუციო ნაწილი

„კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-17¹ მუხლის მე-4 პუნქტის, მე-18 მუხლის მე-4 პუნქტის, „მომხმარებლის უფლებების დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის 33-ე მუხლის მე-2 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის, საქართველოს კონკურენციის ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარის 2022 წლის 29 სექტემბრის N45 ბრძანებით დამტკიცებული „საქმის შესწავლის წესისა და პროცედურის“ მე-17 მუხლის მე-2 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის საფუძველზე სააგენტომ:

გადაწყვიტა:

დადასტურდეს შპს „კონტინიუმის“ (ს/ნ 400333448) მხრიდან „მომხმარებლის უფლებების დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის პირველი პუნქტის, მე-10 მუხლის, მე-12 მუხლის 1-ელი პუნქტის, მე-13 მუხლის, მე-16 მუხლის პირველი პუნქტის, მე-17 მუხლის პირველი და მეორე პუნქტების და მე-19 მუხლის პირველი პუნქტისა და მე-2 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის დარღვევის ფაქტი.